

вони покликані не лише готувати висококваліфікованих фахівців, а й виховувати в них соціально ухвалені якості, готовність виконувати суспільно значущі соціальні ролі, використовуючи сучасні педагогічні технології. [2,3,5]

Отже, можна підвести підсумок вище сказаного, що соціальне виховання як метод соціальної педагогіки є важливим чинником формування соціальної мобільності в учнів ПТУ і має бути створено такі умови державою, працівниками навчальних закладів для молоді, які б сприяли подальшій професійній реалізації, особистісному зростанню. Держава і навчальний заклад повинні забезпечити всі необхідні умови, щоб учень чи випускник даного закладу міг отримати всі знання і навички, необхідні йому для повноцінної реалізації себе як спеціаліста в своїй галузі і бути затребуваним фахівцем, мати можливість розвиватися в системі своєї професії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Безпалько О. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: Навч. посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2003. – 134 с.
2. Коваль Л., Зверева І., Хлебик С. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник. – К.: ІЗМН, 1997. – 390 с.
3. Кузьменко О. Соціальне становлення особистості в умовах відкритої соціально-педагогічної системи: Автореф. дис... канд. пед. наук. (13.00.01). – К., 1998. – 18 с.
4. Лукашевич М.П. Особливості соціалізації української молоді в сучасних умовах // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія - №4.-2009.- С.34 – 36
5. Мудрик А. Социальная педагогика: Учеб. для студ. педвуз. – М.: Изд. Центр «Академия», 1999. – 184 с.
6. Социальная педагогика: курс лекций / Под общей ред. М.А.Галагузовой. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 416 с.

УДК 378.145

Приходько А.Ф.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ В ЗМІСТІ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДЛЯ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОСЛУГ

В статтє рассмотрены особенности междисциплинарных связей в процессе подготовки будущих социальных работников к оказанию социально-экономических услуг, определены аспекты интеграции знаний с разных дисциплин для обеспечения такой деятельности в практической работе.

Необхідною умовою підвищення ефективності підготовки майбутніх соціальних працівників до надання клієнтам соціально-економічних послуг є забезпечення міждисциплінарного підходу в змісті теоретичної підготовки, який інтегрує в собі педагогічний, психологічний, соціологічний, економічний та юридичний аспекти проблеми.

Організація практичної діяльності соціального працівника до надання клієнтам соціально-економічних послуг щодо своєчасного інформування, виявлення та практичної допомоги особам, що опинились в складних життєвих обставинах і потребують соціально-економічних послуг, перш за все зосереджується на вивченні майбутніми соціальними працівниками причин і витоків малозабезпеченості, бідності та складних життєвих соціально-економічних ситуацій як соціально-економічних явищ, а також дослідження природи поведінки осіб, що потребують соціально-економічних послуг від спеціалістів соціальної роботи. Спираючись на те, що освіта повинна будуватись на основі взаємозв'язку між окремими навчальними предметами [1], ми вважаємо, що для ефективного формування професійної готовності майбутніх соціальних працівників до надання клієнтам соціально-економічних послуг необхідно побудувати процес підготовки їх до цієї діяльності з урахуванням внутрішньо-предметних і міждисциплінарних зв'язків, відповідно спираючись знання з таких галузей, як психологія, економічна теорія, соціологія, правознавство. Характеризуючи міжпредметні зв'язки, слід зазначити, що у Педагогічному словнику вони тлумачаться як "дидактичний засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освіти, що дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду найважливіших понять, явищ; міжпредметні зв'язки є результатом узагальнюючих дій. В Українському педагогічному словнику (1997р.) міжпредметні зв'язки тлумачаться як "взаємне узгодження навчальних програм, зумовлене системою наук і дидактичною метою" [2, с. 210]. На думку авторів словника, міжпредметні зв'язки відображають комплексний підхід до виховання й навчання, який дає можливість виділити як головні елементи змісту освіти, так і взаємозв'язки між навчальними предметами. На будь-якому етапі навчання міжпредметні зв'язки виконують виховну, розвиваючу й детермінуючу функцію, оскільки підвищують продуктивність перебігу психічних процесів. Варто зазначити, що проблема міжпредметних зв'язків традиційно досліджується на рівні формування змістової основи знань, а останнім часом і як дієвий шлях удосконалення змісту навчання. І.Д. Зверев, В.М. Максимова, Н.А. Лошкарьова та ін. визначають міжпредметний зв'язок як самостійний дидактичний принцип, що передбачає вивчення навчального матеріалу з урахуванням змісту суміжних дисциплін. В.М. Максимова зазначає, що визначити роль міжпредметного матеріалу на занятті допоможе усвідомлення характеру взаємодії між елементами окремих дисциплін – лінійної (нові знання служать для поглиблення вже набутих); протилежної (нові знання уточнюють або й спрямовують засвоєнні раніше відомості), проблемної (нові знання створюють умови для розв'язання навчального завдання). Правильний побудові заняття сприятиме розуміння характеру змістових зв'язків, які можуть бути синхронними (матеріал суміжних дисциплін опрацьовується одночасно), репродуктивними (спиратися на засвоєне з інших предметів), перспективними (певне питання розглядається лише в основних рисах з орієнтацією на більш докладне вивчення на заняттях з іншого предмета)[3].

Що стосується формування професійної готовності соціального працівника до надання клієнтам соціально-економічних послуг, то необхідно чітко визначити взаємозв'язок між такими навчальними предметами, як «Технології соціальної роботи», «Соціальна робота з різними категоріями клієнтів», «Прикладні методики в соціальній роботі», «Соціально-правовий захист населення», «Соціальне забезпечення населення», «Соціальне страхування», «Система служб соціального забезпечення», «Інноваційні методики в соціальній роботі», «Соціальна робота у сфері зайнятості населення». Для того, щоб зрозуміти причини та

можливі чинники появи малозабезпеченості та бідності, можливі умови настання втрати працездатності, що зумовлює втрату трудового або інших видів доходів, необхідно з'ясувати причини та наслідки впливу соціально-економічних процесів на соціальний добробут суспільства, що в свою чергу є неможливим без економічних знань та знань нормативно-правових актів, що регулюють надання соціальної допомоги, пільг, субсидій, фінансових компенсацій для осіб, що опинились в складних життєвих обставинах. Саме тому необхідно побудувати процес підготовки майбутніх соціальних працівників до надання клієнтам соціально-економічних послуг на інтеграції знань з різних дисциплін, які містять такі аспекти:

- медико-біологічний (взаємозв'язок між станом здоров'я, спадковими й вродженими порушеннями в психічному й фізичному розвитку, травмами, набутими в процесі виконання трудової діяльності й потребами і можливостями в соціально-економічних послугах);
- соціально-економічний (взаємозв'язок рівня трудових та нетрудових сукупних доходів сім'ї, матеріального стану домогосподарств, наявних непрацездатних членів сім'ї, безробітних, пенсіонерів, ін., непристосованості до життя в соціумі і в трудових колективах зокрема й можливостями отримання соціально-економічних послуг);
- психологічний (взаємозв'язок між психічними станами осіб, що опинились в складних життєвих обставинах, поява стресу та нерівноваженості в період економічних криз, явищ порушення макроекономічної рівноваги (безробіття, гіперінфляція і т.ін), стихійних лих травм та захворювань й можливостями отримання соціально-економічних послуг);
- соціально-правовий (взаємозв'язок між існуючими нормами в законодавстві, появою нових нормативно-правових документів або їх зміни, реформування податкової системи та відповідних обсягів сплати податків та загальнообов'язкових страхових внесків й можливостями отримання соціально-економічних послуг);
- педагогічний (зв'язок між змістом освітніх програм психофізіологічним особливостям особам, що навчаються, темпу психологічного, інтелектуального, морального розвитку й навчання підлітків, відсутністю інтересу до навчання, закритістю для позитивного педагогічного досвіду й можливостями отримання соціально-економічних послуг).

У розробці змісту підготовки майбутніх соціальних працівників до надання клієнтам соціально-економічних послуг ми побачили, що підготовка соціального працівника носить комплексний, інтеграційний, міждисциплінарний характер, включаючи блоки соціально-економічного, психологічного, медико-біологічного, педагогічного й соціально-правового, що дозволяє соціальному працівнику надавати професійну допомогу у вигляді соціально-економічних послуг особам, що їх потребують.

Логіка опису представленої умови вимагає створення моделі міждисциплінарної інтеграції з позиції підготовки майбутніх соціальних працівників до надання клієнтам соціально-економічних послуг, яка становила б собою взаємозв'язок між циклами навчальних дисциплін і самими предметами (рівень міждисциплінарних зв'язків), у рамках цієї роботи нас цікавлять соціально-економічний, соціально-правовий, педагогічний, психологічний, і медико-біологічний аспекти проблеми, що досліджується.

Ми вважаємо, що при визначеній структурі процесу професійної підготовки майбутніх спеціалістів соціальної роботи матиме, де студенти отримують необхідні знання з різноманітних дисциплін про один об'єкт (соціально-економічний, соціально-правовий, медико-біологічний, педагогічний і психологічний аспекти досліджуваної проблеми й, звичайно, фахові дисципліни), то процес підготовки носитиме інтеграційний характер і забезпечуватиме повноцінну підготовку з цієї проблеми.

Науковці стверджують, що на сучасному етапі розвитку педагогічних наук вже недостатньо для інтеграції навчальних дисциплін використовувати лише міждисциплінарні зв'язки, необхідно виявити більш високі рівні системності змісту освіти [1, с. 3-9]. Пропонуються три рівні інтеграції змісту підготовки, які представлені таким рівнем міждисциплінарних зв'язків (його джерелом виступають загальні структурні елементи змісту освіти, перенесення яких може здійснюватись у напрямку будь-яких дисциплін); рівнем дидактичного синтезу (передбачає інтеграцію форм навчальних занять); рівнем цілісності (змістовна й процесуальна інтеграція в рамках утворення нового цілісного предмета й розв'язання всіх дидактичних завдань інтегрованих курсів). У сучасній дидактиці необхідність взаємопроникнення змісту навчальних дисциплін не викликає сумнівів. Методологічною основою міждисциплінарної інтеграції є інтегративний підхід у професійній освіті, сутність якого обґрунтована в працях академіка А.П. Беляєвої. Оскільки міждисциплінарні зв'язки є вихідними елементами дидактичних систем, то такий спосіб взаємозв'язку навчальних дисциплін можна назвати міждисциплінарною інтеграцією. Визначаючи міждисциплінарну інтеграцію, як взаємопроникнення змісту різних навчальних дисциплін та створення освітнього потенціалу за рахунок використання педагогічних методів, засобів і організаційних форм навчання. Така інтеграція особливо характерна для професійної діяльності, що вимагає комплексного розв'язання завдань, якою є діяльність соціального працівника щодо надання соціально-економічних послуг клієнтам.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Берулова М.Н. *Интеграционные процессы в образовании // Интеграция содержания образования в педагогическом вузе. – Бийск: НИЦБигПИ, 1994. – С. 3 – 9.*
2. Гончаренко С.У. *Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.*
3. Максимова В.Н. *Межпредметные связи и совершенствование процесса обучения: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1984. – 143 с.*